

رویکرد اپیدمیولوژیک به آسیب های اجتماعی

دکتر رضا چمن

استاد اپیدمیولوژی

عضو هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی سبزوار

- (WHO) defined **Health** in its broader sense in its 1948 constitution as:

“A state of complete **physical, mental,** and **social** well-being and not merely the absence of disease or infirmity.”

تعریف سلامت

World Health Organization- 1998:

“**Health** is a dynamic state of complete physical, mental, social and spiritual well-being and not merely the absence of disease or infirmity.”

«سلامتی حالت پویایی از رفاه کامل جسمی، روانی، معنوی و اجتماعی است و نه صرفاً فقدان بیماری یا ناتوانی».

What is Epidemiology Definitions

- **From Greek roots:**

- **Epi = (what is) upon (آنچه بر)**
- **Demio = the population (مردم)**
- **Logy = study (شناخت)**

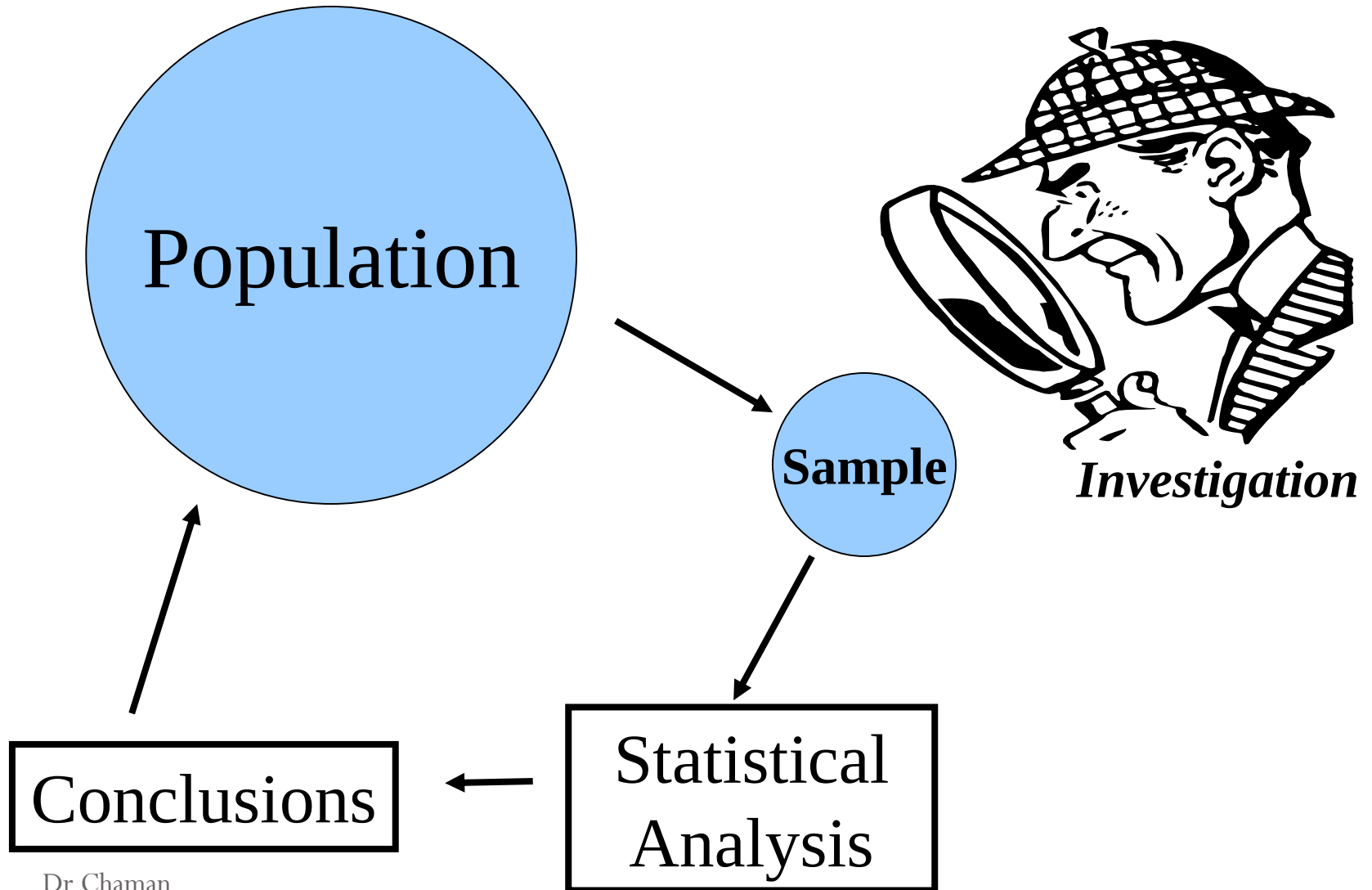
• **“شناخت آنچه بر مردم می گذرد”**

آن چه از تعریف اپیدمیولوژی می توان استنتاج کرد این است که:

- تأکید بر گروه دارد نه فرد.
- علم کمیت هاست و با اندازه ها و اندازه گیری ها سر و کار دارد.
- علم بررسی ارتباط ها، اختلاف ها، و تغییرات روند و الگوی سلامت و بیماری در جمعیت های انسانی است.

- فقط به بیماری و ناتوانی توجه ندارد و سلامتی و مرگ هم در دامنه فعالیت هایش قرار دارد.
- به جنبه های مختلف پیشگیری توجه خاص دارد.
- هم علم (Science) است و هم عمل (Practice) و هم هنر (Art).

Epidemiology Focus

اهداف اپیدمیولوژی

1- مشخص کردن عوامل سبب ساز و علل بیماری ها و عوامل خطرزایی که میتوانند خطر افزایش بیماری را در یک فرد یا یک جمعیت افزایش دهند.

First, to identify the etiology or the cause of a disease and the risk factors-that is, factors that increase a person's risk for a disease.

2- مشخص کردن وضعیت و اندازه بیماری ها در جامعه، و بار بیماری ها تا بتوان تسهیلات و نیازهای لازم برای کنترل و پیشگیری از آنها را تامین کرد.

Second, to determine the extent of disease found in the community.

3- مطالعه تاریخچه طبیعی و عوامل پیش آگهی بیماری ها. از آنجا که برخی بیماریها از سایرین وخیم تر یا کشنده تر هستند با تامین این هدف قادر خواهیم بود روش های مداخله ای موثرتر و واقعی تری برای کنترل یا پیشگیری از آنها اتخاذ کنیم.

Third, to study the natural history and prognosis of disease.

4- ارزشیابی روش های حاضر و جدید درمانی و شیوه های مختلف خدمات و مراقبت های بهداشتی.

Fourth, to evaluate both existing and new preventive and therapeutic measures and modes of health care delivery.

5- پایه گذاری و ایجاد روش ها، سیاستگذاری ها و تصمیم گیری های مناسب برای کنترل مخاطرات و عوامل خطرزا در محیط کار و زندگی .

Fifth, to provide the foundation for developing public policy and making regulatory decisions relating to environmental problems.

Epidemiology and Clinical medicine

- In **Epidemiology** the unit of study is a “defined population” or “population at risk”. In **Clinical medicine** the unit of study is a “case”.

• در اپیدمیولوژی واحد مطالعه «جمعیت تعریف شده» یا «جمعیت در معرض خطر» است. در پزشکی بالینی واحد مطالعه «مورد بیمار» است.

Epidemiology and Clinical medicine

- **Epidemiology** is concerned with both the “sick” and “healthy” but **clinicians** are interested in “cases with the disease”.

- اپیدمیولوژی هم به “بیمار” و هم “سالم” مربوط می شود، اما پزشکان به “موارد مبتلا به این بیماری” علاقه مند هستند.

Epidemiology and Clinical medicine

- Clinical medicine attempts lead to “specific treatment” but in epidemiology to “particular source, mode of spread, etiological factors, future trend, control measure...”.

- تلاش‌های پزشکی بالینی به «درمان اختصاصی» منتهی می‌شود، اما در اپیدمیولوژی به «منبع خاص، نحوه انتشار، علت‌شناسی، روند آینده، اقدامات کنترلی...» منجر می‌شود.

Epidemiology and Clinical medicine

- In Clinical medicine the patient comes to the physician but in Epidemiology the investigator goes out into the community.

• در پزشکی بالینی بیمار نزد پزشک می آید اما در اپیدمیولوژی محقق به جامعه می رود.

Public health Practice Needs

1. Understanding societal processes and multidisciplinary training.
2. True integration of biomedical and social/behavioral disciplines.
3. Scientific progress in identifying social gradient as well as mechanisms.*

Definition of Social Epidemic

- A social epidemic is the spread of ideas, messages and behaviors through a population.
- There are three factors that can be adjusted to turn an idea into a social epidemic: the messenger, the message itself and the context of the message.

Social Harms - آسیب اجتماعی

- Encompasses social, economic, psychological and environmental injury or damage inflicted on society either intentionally or unintentionally.
- A concept that enables criminology to move beyond legal definitions of 'crime' to include immoral, wrongful and injurious acts that are not necessarily illegal.

Social Injury - آسیب اجتماعی

- Social injury refers to the damage to social structure and human potential through the functional impairment of social institutions.
- آسیب اجتماعی به صدمه به ساختار اجتماعی و پتانسیل انسانی از طریق آسیب عملکردی نهادهای اجتماعی اشاره دارد.

Social Harm - آسیب اجتماعی

- Social harm originates out of a series of debates within criminology about the narrowness of the definition of crime, that essentially, focuses on individual acts of harm, things like inter-personal violence, theft, so on and so forth.

- آسیب اجتماعی از یک سری بحث های درون جرم شناسی در مورد محدود بودن تعریف جرم سرچشمه می گیرد، که اساساً بر اعمال آسیب فردی، مواردی مانند خشونت بین فردی، سرقت، و غیره تمرکز دارد.

Social Deviance - انحراف اجتماعی

- Social deviance is a concept used in the social sciences to represent all social actions that transgress socially accepted behavioural norms and ethical standards.

• انحراف اجتماعی مفهومی است که در علوم اجتماعی برای نشان دادن همه اعمال اجتماعی که از هنجارهای رفتاری پذیرفته شده اجتماعی و استانداردهای اخلاقی تخطی می کنند استفاده می شود.

Social Pathology - آسیب شناسی اجتماعی

- 1. a social factor, as poverty, old age, or crime, that tends to increase social disorganization and inhibit personal adjustment. 2. the study of such factors and the social problems they produce.

- 1. یک عامل اجتماعی، مانند فقر، کهنلت سن، یا جرم، که تمایل به افزایش بی‌سازمانی اجتماعی و مهار سازگاری فردی دارد.
- 2. مطالعه این گونه عوامل و مشکلات اجتماعی ناشی از آنها.

تعریف آسیب اجتماعی

- آسیب‌های زیادی وجود دارد که از طریق روشی که جامعه خود را از نظر برابری/نابرابری سازماندهی می‌کنیم ایجاد می‌شوند-آسیب‌های مرتبط با فقر، بی‌خانمانی و... جایی که نه یک سازمان، نه یک فرد، لزوماً مستقیماً مقصر نیستند، اما همه تقصیر دارند.
- تصمیماتی که به عنوان یک جامعه گرفته می‌شود، روش سازماندهی روابط اجتماعی، ساختار جمعیت، آداب و رسوم، نحوه حکمرانی سیاسی-اقتصادی و فرهنگی بر چگونگی آسیب‌های اجتماعی موثرند.

آسیب اجتماعی چیست؟

- آسیب های اجتماعی به دسته ای از نابسامانی ها و ناهنجاری های رفتاری افراد یک جامعه اطلاق می شوند که ریشه در بی نظمی ها، کژکارکردهای پدیده های اجتماعی و پیامدهای نامطلوب آنها دارد.
- این آسیب ها غالبا باعث رنجش روانی، جسمی و زیان مادی اقشار خاص و آسیب پذیر جامعه می شوند.
- به هر نوع عمل فردی یا جمعی گفته می شود که در راستای اصول اخلاقی و قواعد عام عمل جمعی جامعه قرار نمی گیرد و در نتیجه با منع قانونی و یا قبح اخلاقی و اجتماعی روبه رو می گردد.

Examples of the social factors which can lead to Social injuries/harms:

- بیکاری و عدم امنیت شغلی
- پایین بودن درآمد
- عدم حمایت اجتماعی
- سواد و تحصیلات پایین
- محیط زندگی نامطلوب
- ناامنی غذایی
- رشد اولیه نامطلوب دوران کودکی
- تبعیض و بی عدالتی
- تعارض ساختاری
- دسترسی ناکافی به خدمات سلامت مقرون به صرفه و با کیفیت
-

تقسیم بندی انواع آسیب های اجتماعی

- آسیب های اجتماعی خانواده
- آسیب های اجتماعی زنان
- آسیب های اجتماعی جوانان
- آسیب های اجتماعی اعتیاد
- آسیب های اجتماعی اینترنت
- آسیب های اجتماعی دانشجویان
- آسیب های اجتماعی دانش آموزان
-

تقسیم بندی انواع آسیب های اجتماعی

- خودکشی
- سرقت
- اعتیاد
- بیکاری
- فقر
- طلاق
- خشونت
- انحرافات جنسی
- تکدی گری
- ایدز
-

آسیب اجتماعی چگونه آسیبی است؟

1. ابعاد گسترده اجتماعی
2. عوامل سبب ساز متعدد (زمینه ساز، واسط و نهایی)
3. در هم تنیدگی آسیب ها
4. اثرگذاری بر ابعاد گوناگون سلامت
5. ابهام در تعیین مسئولیت/پاسخگویی
6. دشواری هماهنگ سازی اقدامات گسترده و متنوع

روش مقابله آسیب اجتماعی چیست؟

1. شناخت مشکل با رویکرد محققانه
2. بسیج اجتماعی (Social Mobilization) روشمند و مبتنی بر شواهد
3. هدف قرار گرفتن کنترل و کاهش آسیب (و نه حذف/ریشه کنی)
4. استمرار برنامه ها/فعالیت ها متناسب با مقتضیات زمان
5. ارزشیابی مستمر اثربخشی مداخلات و بازنگری برنامه ها

الزامات پاسخگویی محققین در قبال آسیب های اجتماعی

- عنایت به تعریف جامع سلامت.
- بازنگری اولویت های مراکز تحقیقاتی (خصوصا مراکز SDH-RC).
- مشارکت بیش از پیش در تحقیقات میان رشته ای/بین رشته ای.
- نقش آفرینی بیشتر در تحقیقات اجتماعی مداخله ای (Community trials).
- رصد خردمندان، مستمر و به هنگام آسیب های اجتماعی.

